

פרי קודש הילולים

לעילוי נשמת
הרה"ח אהרן ב"ר דוד
ברויער ז"ל
(חתן הג"ר יהודא מאיר קרויס
זצ"ל בן הג"ר בנימין זאב
קראוס זצ"ל אב"ד דעברצין
חתן רבינו הגה"ק זצ"ל)
נלב"ע ג' שבט תשפ"ג
תנצב"ה

פרשת וארא תשפ"ד

בס"ד, (שנה ב') גליון מס' 95

מתורתו ומורשתו של רבינו הגה"ק הילל זצ"ל
אבדק"ק סאסרעגען

פרשת וארא

במכת ברד הבינו המצריים שאינם יכולים להשיג בכסלם את הנהגת ד'

פִּי בַּפֶּעַם הַזֹּאת אָנִי שֹׁלַח אֶת כָּל מַגְפָּתִי אֶל לֶבַךְ וּבַעֲבֹדֶיךָ וּבַעֲמֹךָ בַּעֲבוּר תַּדַּע פִּי אֵין כְּמִנִּי כָּל הָאָרֶץ

(שמות ט, יד)

אם הוא שולט בטבע ובעולם, למה הוא צריך לרצונו של פרעה.

יש לדקדק, למה נקראה מכת ברד "כל מגפותי". עוד יש לדקדק למה אמר "אל לבך", וכי במכת ברד לקו המצרים בלבם (ועיין רש"י).

אולם משראו את מכת ברד, שהיתה נס בתוך נס, מה שאין השכל יכול להשיג, הבינו כי הם מבקשים להשיג את דרכי הקב"ה בשכל האנושי, וזה בלתי אפשרי. כי נסתרים דרכי ד', והם גבוהים מעל השכל האנושי, ואז הודה פרעה ואמר, "חטאתי הפעם ד' הצדיק ואני ועמי הרשעים".

ונראה לפרש על פי מה שאמרו חז"ל (שמות רבה יב, ד; הו"ד ברש"י), שבמכת ברד היה נס בתוך נס, אש מתלקחת בתוך הברד, וזהו פלא שאין אדם יכול להשיגו ולהבינו בשכלו. וצריך לדעת, למה עשה כן הקב"ה.

וכיון שרק מכת ברד היא שסתרה את השגתם בדרכי ד', לכן היא נקראת "כל מגפותי". כי על ידה נוכחו לדעת שמעיקרא לא היו יכולים להבין את דרכי ד'. ומפני זה נאמר שהיא תישלח "אל לבך ובעבדיך", כי מכה זו סתרה למפרע את הבנת והשגת "לבם", שגרמו עד עתה למרידתם בד'.

אלא שבתחילה, כשאמר משה לפרעה (שמות ז, טז), "אלקי העברים שלחני אליך וגו'", נתייעץ פרעה עם עבדיו ויועציו, והם דחו את דברי משה וטענו שהם נגד השכל. כי אם אלקיהם כל יכול, שליט בשמיא וארעא, למה צריך הוא לשלוח שליחים אל פרעה ולבקש ממנו שישלחם, יוציא את עמו ויקחם. וגם אחר כך, בכל מכה ומכה שהיה משה בא לבקש ולהתרות בו, אמרו, שדרכי הקב"ה הם נגד השכל. כי

זכרון קדומים

מרת בילא ע"ה א"ח הרה"ח ר' חיים יחזקאל לאזאר, בת רבי שלמה הירש זצ"ל חתן רבינו הגה"ק זצ"ל – לקראת יום היארצייט, ד' שבט בגליון "פרי קודש הילולים מס' 46 הורחבה היריעה במאמר לזכרה הטוב. ניתן לקבל את הגליון בכתובת הר"מ.

להלן חלקים מתוך הצוואה המפורסמת שלה (שנכתבה ביידיש, ובהמשך יובא תרגום חופשי ללש"ק). המעניין בתוכן הצוואה הוא קווי הדמיון בין דברי הנכדה לדברי זקניה הגדול בדברי הצוואה שלו בהקדמת ספריו "קודש הילולים", בשניהם דברי ענוה בלב נשבר, ובקשה מהצאצאים לעשות לטובת עילוי נשמתם.

צו מיינע פיל געליבטע קינדער, איידמער, שנוך, געשוויסטער, שוואגערס און אייניקלעך זאלן לעבן עמו"ש.

צו אלעם ערשטן בעט איך אייך אז איר זאלט מיר מוחל זיין. איך ווייס אז איך האב קעגן אייך אלע פיל געזינדיגט. אבער איך האף אז איר וועט מיר געוויס פארגעבן. איך וואנטש אייך אז השי"ת זאל אייך באצאלן פאר די גוטס און גענאד וואס איר האט מיר געוויזן און וויזט מיר כסדר.

מיינע ליבע קינדער לעבן, איר זאלט אייך נישט איינרעדן אז אייער מוטער איז זינדלאז אוועק. ניין! יעדער זינדיגט – מאג מעגליך. איבערהויפט שמעלט אייך פאר ווי אזוי מיין לעבן האט אויסגעזען אין די פריערדיגע יארן ווען איך האב נישט געטראכט אז עס וועט קומען א צייט ווען מען וועט אויף אלעם אפגעבן דין והשבון.

ניין, מיינע ליבע טייערע קינדער לעבן, איך בעט אייך מיט צובראכן הארץ און הייסע טרערן אז איר זאלט אייך פארשמעלן ווי איך ויין און שריי צו אייך נאך הילף. אבער נישט נאר אינעם ערשטן יאר. מען קען נישט וויסן ווילאנג די שטראף דארט קען געדויערן. אפילו איך ווייס אז איך האב ביי אייך נישט פארדינט, אבער מען טוט דאך אויך מיט פרעמדע חסד. בעט איך אייך טייערע קינדער "טוט מיט מיר א חסד!" אזוי ווי איר האט ביים לעבן מיט מיר געטאן פיל מער ווי איך האב זיך פון אייך פארדינט. השי"ת צאלט אייך נישט וויפיל דער מענטש פארדינט. צו וועמען דען זאל איך זיך ווענדן אויב נישט צו אייך – מיינע טייערע געליבטע קינדער לעבן?

איך ווארן אייך אז איר זאלט נישט פארבלענדט ווערן צוליב די גרויסע ליבע, דורך די ליבשאפט נישט צו זען זייערע פעלערן. דען דאס אמת'ע ליבע איז נאר ווען מען איז זייער שטרענג מיט די וועגן פון יראת שמים...

...איך קען שוין נישט מער שרייבן, איך בעט מיינע געליבטע זאלן זיך פלאגן צו ליינען דעם בריף און שיינן איבערשרייבן אין מיין נעמען. איך וואנטש אייך פילע גליקליכע יארן, מיט די געשוויסטער אלע מאל לעבן באהבה ובשלום.

אייער געטרייע מוטער,
בילא בת רבקה

"...ואולי אם המצא תמצא איזה דברי אגדה אשר ראוי
לאמרם בשבילי, אולי אבנה גם אני בעבורכם..." (שם בהקדמה)

"וזאת באתי לרשום איזה ליקוטים למען ירוץ הקורא, ולאמר
בשבילי איזה דבר בכל שבוע..." (קודש הילולים ח"א עמ' ז')

תרגום חופשי ללש"ק:

לידדיי האהובים מאד, התנני, כלותיי, אחיותי, גיסי ונכדתי, שיחיו עד מאה ועשרים שנה. קודם כל, מבקשת אני מכם שתמחלו לי, אני יודעת שחטאתי הרבה נגדכם. אולם אני מקווה שתסלחו לי. ברכתי לכם שהשי"ת ישלם לכם על הטוב והחסד שהבעתם כלפיי תמיד.

ילדדי היקרים כחיי, בל תשלו את עצמכם שאמכם נסתלקה בלא הטאים. לא! כל אחד הוטא מידי יום. בפרט תארו לכם איך חיי היו נראים בשנים קודמות, כשעדיין לא עמדתי על דעתי שיבוא יום בו אצטרך לתת דין והשבון על הכל. לא, ילדים יקרים שלי שיחיו, אני מתחננת בפניכם בלב נשבר ובדמעות לזהטות, שתדמינו לעצמכם שהנכם ראויים זועקת לעזרתכם. ולא רק בשנה הראשונה, הרי אי אפשר לדעת כמה זמן העונש שם עלול להימשך.

למרות שאני יודעת שאין זה מגיע לי מכם, אבל הרי עושים חסד גם עם זרים, ובכן אני מתחננת בפניכם ילדים יקרים "עישו עמדי חסד", כפי שעשיתם איתי בעודי בחיים – הרבה יותר ממה שמגיע לי מכם. הרי גם השי"ת אינו משלם לאדם לפי מה שמגיע לו. אל מי אפנה אם לא אליכם – ילדדי היקרים והאהובים כחיי? אני מזהירה אתכם שלא להסתנוור מהאהבה הגדולה (לילדיכם), עד שמפאת האהבה לא תראו את הפגמים בהם. האהבה האמיתית היא כאשר אדם מקפיד מאוד על דרכי יראת שמים...

...אינני יכולה להמשיך לכתוב, אני מבקשת מאהובי לטרוח לקרוא את המכתב ולהעתיקו יפה ולמסור לכולם בשמי. אני מברכת ומאחלת לכם הרבה שנים מאושרות עם האחות, שתמיד תחיו באהבה ובשלום.

אמכם המסורה,

בילא בת רבקה

דברי התענוגים

מאת רבינו בנימין וואלף בן רבינו יואל זצ"ל רייכלס אב"ד שאפי, מח"ס "דברי התענוגים"

חותנו של רבינו הגה"ק הילל הזקן זצ"ל אב"ד אייבשיץ

כי בפעם הזאת אני שולח את כל מגפותי אל לבך וגו' הנני ממסיר כעת מחר ברד.

פירש רש"י, למדנו מכאן שמכת בכורות שקולה כנגד כל המכות. ורבים תמהו עליו, הלוא כאן נאמרה מכת ברד, ואיך למדנו מכאן למכת בכורות. ותירץ רבינו תם מאורליינ"ש, הביאו הגאון רבי אליהו מזרחי זצ"ל [וכן הובא בפירושי הראשונים, הרא"ש, הריב"א, והדר זקנים] וזה לשונו, שהגירסא היא מכת בפורות, בפתח הבי"ת ובשורק הוי"ו, והיא מכת הברד. ונקראת כך על שם שלא היתה המכה הזאת רק בדברים האביבים, כדכתיב 'והפשתה והשעורה נוכתה כי השעורה אביב' וגו', ע"כ.

ונראה לומר, דפירוש זה, שמכת ברד היא השקולה כנגד כל המכות, אינו סותר למה שפירש רש"י לעיל בפרשת שמות עה"פ (לעיל ד, כג), 'שלח את בני יועבדני ותמאן לשלחו הנה אנכי הורג את בנך בכורך', "היא מכה אחרונה ובה התרהו תחילה, מפני שהיא קשה".

כי מצד כובד המכה ותעצומתה, מכת ברד "שקולה כנגד כל המכות". אבל לגבי ההתראה, אם היו מתרים בפרעה תחילה בשאר המכות, היה אומר שגם החרטומים יוכלו לעשות כן. ואפילו על מכת ברד, כיון שהיא לא הזיקה אלא במי שהיה מחוץ לבית, 'בשדה', עלול פרעה לומר, שהמכשפים הנמצאים בבתיים יוכלו לעשות בלהטיהם כן. לכן התרה הקב"ה בתחילה במכת בכורות, שכיון שמכה זו נוגעת בנפשות, ואף הוא עצמו היה בכור, לא יוכל לדחות את ההתראה בטענה שהמכשפים יוכלו לעשות כן. כי מה יועיל לו לעשות ע"י המכשפים, אחר שהבכורות כבר ימותו, וכי יעשו להמית עוד.

וזהו שדייק רש"י בלשונו וכתב, "ובה התרהו תחילה, מפני שהיא קשה". פירוש, אע"פ שהברד היא "שקולה נגד כל המכות", אבל מכת בכורות היא הקשה ביותר כדי להחזירו בתשובה, שישלח את ישראל, כיון שאחרי שהיא תפגע בנפשות שוב לא יוכלו המכשפים לעשותה.

וקל להבין ונכון בעזרת ה'.

ברכת מזל טוב

לעאצאי רבינו הגה"ק זצ"ל

הרב חיים יהושע זאב אורן הי"ו (עורך המדור החשוב 'דברי התענוגים')

לרגל אירוסי הבן החתן ברוך שמעון ני"ו עב"ג הכלה בת הרה"ח יוסף ישראל שפיצר הי"ו

הרב שמעון טייטלבוים הי"ו ולחתנו הרה"ח ר' יוסף טרום הי"ו

לרגל אירוסי הנכד-הבן החתן יהושע ני"ו עב"ג הכלה בת הרה"ח שלום אבערלנדער הי"ו

הרה"ח ר' חיים שאול כהן הי"ו ולבנו הרה"ח ר' יואל הי"ו

לרגל אירוסי הנכד-הבן החתן צבי ני"ו עב"ג הכלה בת הרה"ח ר' אפרים אליעזר טעלער הי"ו

הרה"ח ר' חיים שאול כהן הי"ו ולבנו הרה"ח ר' מנחם צבי הי"ו

לרגל אירוסי הנכד-הבן החתן שמעון ני"ו עב"ג הכלה בת הרה"ח ר' יחזקאל ראטער הי"ו

הרה"ח ר' משה קליין הי"ו (בן הרה"ח ר' יהודא ארי"ז ולתבלחט"א מרת ר. שטיינמץ תחי) ולבנו הרה"ח ר' ברוך הי"ו

לרגל אירוסי הנינה-הנכדה-הבת תחי עב"ג החתן יוסף ני"ו בן הרה"ח ר' אברהם כהן הי"ו

יהי רצון שיזכו לרווחת מכל יוצי"ח רב תענוג ונחת דקדושה לתפארת אבות, הם וכל משפחתם,

ויתקיים בהם במהרה "בגלל אבות תושיע בנים ותביא גאולה לבני בניהם", אמן.

לקבלת הגליון בעז"ה מידי שבוע, וכן לקבלת גליונות קודמים

נא לשלוח בקשה לכתובת: info@Kodesh-Hilulim.com

כמו"כ כל מי שיכול להעשיר ברעיונות ומאמרים וכדו' למטרות הגליון נא לשלוח לכתובת הנ"ל.